Projecte d'Intervenció Comunitària Intercultural
INTERCULTURALITAT I COHESIÓ SOCIAL

Programació Comunitària de Marianao

Sant Boi del Llobregat

Projecte d'Intervenció Comunitària Intercultural 'Marianao TéCor'

Primera versió, març de 2016

Ajuntament de Sant Boi de Llobregat

Obra Social "la Caixa"

Fundació Marianao
Sant Boi de Llobregat

‘Digues-m'ho i ho oblido,
ensenya-m'ho i ho recordo,
involucra-m'hi i ho aprenc.’

Benjamin Franklin

Filòsof i polític nord-americà

Programació Comunitària de Marianao

El Projecte d'Intervenció Comunitària Intercultural 'MarianaoTéCor' presenta a través d'aquest document la **primera versió de la Programació Comunitària**, un dels elements clau del procés comunitari que s'està desenvolupant al territori de Marianao. Un producte fruit de la feina compartida entre els diversos protagonistes que hi conviuen i que identifica tant propostes de reorganització dels recursos i dels plantejaments d'intervenció existents com accions innovadores que donin resposta a necessitats que actualment no en tenen.

Aquest document pren com a punt de partida el gran potencial de recursos, projectes, accions i relacions ja existents al territori. És un element de suma i millora construït sobre els fonaments d'un model d'intervenció que fa anys que és present a Marianao i que tan bons resultats ha generat a favor del benestar i la cohesió territorial.

És, per tant, un document que parteix d'una profunda anàlisi de la realitat en el qual han participat la majoria dels actors presents a Marianao: les administracions públiques, els recursos del territori i la mateixa ciutadania. Una anàlisi rigorosa i documentada en la *Monografia Comunitària* de Marianao presentada el març de 2015 i sintetitzada en el *Diagnòstic Compartit*. Una anàlisi que, finalment, ens ha ofert una visió única i compartida dels principals reptes que el nostre territori ha d'afrontar des del present per tal de construir una societat més justa, cohesionada i que aposti per la convivència intercultural com a model de referència.

Es tracta, per tant, d'una proposta innovadora que vol ajudar a articular millor i més eficientment el territori perquè sigui capaç d'oferir respostes més sinèrgiques, més coherents amb les necessitats existents, més eficients, més sostenibles i més compartides entre tots els protagonistes que convivim a Marianao.

Cal assenyalar però, que des de la socialització del primer *Diagnòstic Compartit* el primer trimestre de 2015 s'han produït avenços tant en la generació de nous espais i models de relació entre els protagonistes del territori com en l'impuls de propostes significatives, especialment en el camp de l'educació i la salut, que evidencien el potencial del procés i la concreció en resultats i impactes d'elevada transcendència per a la millora de les condicions de vida dels veïns i veïnes del barri.

El document que presentem, per tant, recull no només la proposta de futur immediat per a l'abordatge dels principals reptes de la nostra comunitat, sinó també el relat dels fruits que ja s'estan obtenint des del naixement del procés comunitari.

Volem aprofitar aquestes línies per reconèixer i agrair també la implicació i el compromís de tanta gent petita, jove i gran de Marianao que està fent possible l'avenç del procés MarianaoTéCor. Aquest document és de tots vosaltres i per a tots vosaltres.

Equip Comunitari de Marianao

Índex

A. Procés de disseny de la Programació Comunitària 6

B. Estructura de la Programació Comunitària 9

C. Programació Comunitària de Marianao 11

C.1 Àrees d'intervenció generals

C.2 Àrees d'intervenció prioritzades

1. Comunitat Saludable 14

2. Comunitat i Convivència 21

3. Comunitat Educadora 26

D. Desplegament de la Programació Comunitària 33

Annexos

Annex 1: Diagnòstic Compartit 35

Annex 2: Protagonistes dels espais GAC 41

Annex 3: Avenços del Procés Comunitari 44

Annex 4: Resum Guia de Recursos 50

Annex 5: Composició, funcions i estructura dels espais tècnics de Marianao 54

A

PROCÉS DE DISSENY DE LA PROGRAMACIÓ COMUNITÀRIA

De la Monografia al Diagnòstic Compartit

La Monografia Comunitària de Marianao, que recull el conjunt de dades objectives i subjectives sobre el territori que en configuren el diagnòstic , s'articula a través de fins a set àmbits d'anàlisi: educació, salut, convivència, habitatge, oci, cultura i medi ambient.

Aquest conjunt d'informació ha esdevingut el punt de partida de context sobre el qual s'ha fonamentat la construcció d'aquesta primera proposta de Programació Comunitària. Cal però observar que de la Monografia s'ha generat un document anomenat Diagnòstic Compartit que sintetitza la gran quantitat d'informació recollida i que conclou amb la identificació dels *principals reptes compartits* per la comunitat, que han esdevingut l'element de referència per al disseny de la Programació Comunitària. *(vegeu annex 1, Diagnòstic Compartit de Marianao)* Per arribar fins a aquests reptes s'han tingut en compte una sèrie de criteris que cal detallar per tal d'entendre la lògica no només d'aquell procés de síntesi, sinó també de la construcció de la Programació Comunitària.

Són els següents:

- Elements que tinguin un impacte directe sobre el benestar i la cohesió social i el foment de la convivència al territori.
    - Aquest criteri ha situat el focus en tres àmbits prioritaris**: educació, salut i convivència.** Aquests àmbits han articulat el procés des del març de 2015 fins a l'actualitat i, per tant, són els tres eixos principals tant del Diagnòstic Compartit com de la Programació Comunitària.

- Elements que puguin ser abordats des del treball comunitari:
    - És a dir, amb el treball conjunt entre els tres protagonistes: administracions públiques, recursos tècnics i ciutadania (organitzada i no organitzada).

- Elements en els quals es dibuixi una coherència clara entre les dades subjectives (opinions, apreciacions dels protagonistes del territori) i les dades objectives de context.

Articulació del territori per al disseny de la Programació:

Grups d'Acció Comunitària

Amb el Diagnòstic Compartit socialitzat, s'han generat tres espais tècnics de relació anomenats Grups d'Acció Comunitària (GAC):

- GAC de Comunitat Saludable.
- GAC de Comunitat i Convivència.
- GAC de Comunitat Educadora.

La finalitat principal ha estat aportar els elements tecnicocientífics per al desenvolupament eficaç i eficient dels programes socials requerits per donar resposta als diferents àmbits temàtics identificats –i consensuats- com a prioritaris en el Diagnòstic Compartit, de manera que s'ha configurat aquesta primera proposta de Programació Comunitària, mitjançant un triple exercici continu de:

- *organitzar, potenciar, estimular allò existent al territori, tot establint noves i millors accions sinèrgiques i de treball conjunt.*

- *crear, motivar, innovar en el camp d'allò que encara no existeix i s'identifica necessari i imprescindible impulsar de nou per al bon desenvolupament de la intervenció social.*

- *i finalment, articular i motivar la participació ciutadana diversa culturalment en cada acció i/o programa impulsat.*

Els grups es componen de professionals dels serveis de l'Administració local, de recursos tècnics del territori i d'entitats i associacions. Cada un d'aquests protagonistes ha escollit lliurement a quin dels tres espais volia participar, a través d'una orientació de l'equip comunitari que ha vetllat per l'acompliment d'un criteri fonamental: garantir la transversalitat en el si de cada espai, de manera que es generi una visió àmplia i comunitària de cada àmbit i no hi participin només els recursos específics. És des d'aquesta lògica que s'ha utilitzat la paraula Comunitat per descriure'ls (Comunitat Saludable, Comunitat Educadora, Comunitat i Convivència), tot entenent que, independentment de la naturalesa del nostre recurs, entitat o servei públic, tots contribuïm a cada un i la visió complementària és fonamental per a un abordatge realment comunitari i integral.

(Vegeu annex 2: Protagonistes dels espais GAC)

Elaborant la primera versió de la Programació Comunitària de Marianao

Els tres grups s'han reunit seguint una dinàmica bimestral (cada dos mesos) i, prenent com a punt de referència el Diagnòstic Compartit, han identificat:

1. Primer, diferents ***àrees d'intervenció amb objectius associats*** que englobin les propostes generades en el si dels GAC. Àrees capaces d'ordenar i prioritzar les diverses propostes, que alhora tenen diferents nivells d'aplicació, que apareixen en aquesta anàlisi en el si dels GAC.

2. Segon, com ***es vincula allò existent al territori amb aquestes àrees*** detectades i per tant, què s'està fent ja que hi impacta directament. Per a aquest procés s'ha generat la guia de recursos afegint la relació que té cadascun, amb les àrees d'intervenció identificades.

3. I tercer, ***la priorització de les àrees d'intervenció***, amb criteris similars als assenyalats anteriorment (què és més important i què podem fer des del treball compartit).

Durant aquest procés i fruit de les sinergies establertes entre els diversos recursos connectats a partir de la seva vinculació al GAC, han anat naixent diverses propostes concretes i operatives que s'han inclòs a la Programació Comunitària, l'estructura de la qual s'explica a continuació. *(Vegeu annex 3: Avenços del procés comunitari)*

B

ESTRUCTURA DE LA PROGRAMACIÓ COMUNITÀRIA

El procés d'anàlisi i elaboració de la Programació Comunitària Intercultural ha generat un document amb una estructura capaç de facilitar-ne la comprensió i ordenar alhora la gran quantitat de contingut orientat a organitzar i millorar el nostre territori.

Una estructura que fonamentalment es basa en quatre grans nivells de concreció que caminen des d'allò estratègic a allò concret i operatiu:

Primer nivell: Àmbits

- Identifiquen els tres grans àmbits prioritaris del projecte: **educació, salut i convivència**, tot entenent que, prenent-los com a referència, es garanteix un model d'intervenció social que promou de manera més eficient la igualtat d'oportunitats, el benestar i la cohesió social. A través d'aquests tres eixos s'articula el tronc central del procés comunitari: han sigut la referència per al disseny, primer, del Diagnòstic Compartit, i per a l'articulació, després, dels espais tècnics de relació.

Segon nivell: Àrees d'intervenció

- Esdevenen grans compartiments capaços d'ordenar la gran diversitat de propostes que es generin durant el procés i que esdevindran l'aplicació pràctica d'aquest en el territori. Cada un dels tres àmbits desplega diverses àrees d'intervenció. Les àrees han estat prioritzades per tal d'adequar les expectatives de la intervenció a la realitat del tempo que el procés comunitari pot garantir. Per tant, durant el primer any d'implementació de la programació comunitària, cada àmbit s'enfocarà en un mínim de 2 àrees i un màxim de 3.

Tercer nivell: Objectius d'àrea

- Cada una de les àrees disposa d'uns objectius específics que serveixen per guiar la intervenció i identificar allò que volem millorar. Aquests objectius s'acompanyaran d'indicadors que han de permetre avaluar els avenços de la programació comunitària i que es dissenyaran en el si de les comissions de treball generades fruit del desplegament de la Programació Comunitària.

Quart nivell: Propostes

- Són la unitat més reduïda de la programació i suposen la concreció al territori del seu plantejament estratègic. Fins al moment, s'ha identificat algunes propostes que es descriuen en la concreció de cada àrea d'intervenció d'aquest document. Tot i així, cal assenyalar que l'apartat de propostes està subjecte a modificacions i ampliacions i que el procés comunitari determinarà quines comença a desplegar a partir del lliure exercici de decisió de cada comissió operativa. Partint de la lògica expressada en el preàmbul, les propostes tenen dues naturaleses.

    - Organització**:** No suposen la creació d'una nova acció al territori sinó que pretenen millorar com s'organitza allò existent. Per tant, partint dels recursos i serveis que ja tenim, oferim la projecció d'una millor organització per guanyar eficiència, evitar duplicitats, millorar relacions i coneixement entre recursos, etc. Les propostes de l'àmbit d'Organització s'articulen en dos calaixos:
        - ***Repensar:*** Accions, serveis, espais de relació, protocols, etc. que revisats i replantejats poden contribuir de manera més eficient a assolir els objectius plantejats.
        - ***Ampliar:*** Reconèixer bones pràctiques al territori que són insuficients en relació amb la demanda existent i necessiten ser ampliades per tal de cobrir-la.

    - Desenvolupament: Suposa la generació de propostes innovadores de caràcter comunitari que responen a necessitats evidenciades que ningú està abordant al territori. En aquest cas, trobem un únic calaix anomenat **Generar.**

C

PROGRAMACIÓ COMUNITÀRIA DE MARIANAO

Àrees d'intervenció identificades segons àmbit

En primer lloc, es presenten les àrees d'intervenció identificades en els diversos Grups d'Acció Comunitària. Aquestes àrees seran els eixos a partir dels quals es desplegarà la Programació Comunitària al territori.

1.ÀMBIT DE COMUNITAT SALUDABLE

1.1 SUPORT PSICOSOCIAL EN SITUACIONS DE VULNERABILITAT PERSONAL I FAMILIAR

Ampliar els espais de suport psicosocial existents, facilitar eines personals i reforçar els recursos que permetin millorar la capacitat de les famílies d´ anticipar-se, fer front i recuperar-se de situacions de risc o gran dificultat.

1.2 DETECCIÓ I PREVENCIÓ DE SITUACIONS DE RISC PER A LA SALUT

Dissenyar, reforçar i/o activar els mecanismes de detecció i prevenció eficients sobre els determinants de salut del nostre territori des d'una perspectiva intersectorial i comunitària.

1.3 SUPORT PSICOSOCIAL EN LA FAMÍLIA I LA INFÀNCIA

Capacitar les famílies en la cura, criança i desenvolupament dels seus infants des del respecte a les diferències, l'apoderament, les responsabilitats compartides i la coeducació.

1.4 OCI INCLUSIU SALUDABLE

Generar espais d'oci tenint en compte la diversitat ciutadana des d'una perspectiva saludable, intergeneracional i participativa.

1.5 EDUCACIÓ I SENSIBILITZACIÓ PER LA SALUT

Establir una programació gratuïta, accessible i adient a les diferents diversitats del territori afavorint el seu coneixement i trencant estigmes i prejudicis.

1.6 PROMOCIÓ DE L'ACTIVITAT FÍSICA

Incentivar l'exercici físic facilitant-hi l'accés, millorant el ventall de possibilitats i oferint informació adequada a les necessitats particulars dels ciutadans

2. ÀMBIT DE COMUNITAT I CONVIVÈNCIA

2.1 PROMOCIÓ DE LA PARTICIPACIÓ CIUTADANA I EL COMPROMÍS CÍVIC

Articular els mecanismes que promoguin el compromís cívic de la ciutadania i facilitin que aquesta participi activament en la millora del seu entorn més proper, oferint noves formes d'intervenir a la comunitat i promovent la inclusió d'aquells ciutadans i ciutadanes amb dificultats psíquiques, físiques i socials.

2.2 SENSIBILITZACIÓ ENVERS LA DIVERSITAT

Generar espais i accions de sensibilització envers la diversitat existent al territori amb l'objectiu de fomentar la cohesió social i la convivència.

2.3 PARTICIPACIÓ DELS CENTES EDUCATIUS A L'ENTORN MÉS PROPER

Fomentar el treball compartit entre els centres educatius i la xarxa comunitària del territori incloent la perspectiva de la participació dels alumnes dels centres educatius al mateix centre i a l'entorn, amb la qual cosa s'afavoreix el procés educatiu d'infants i joves.

2.4 FOMENT DE LA CONVIVÈNCIA I COHESIÓ SOCIAL A L'ESPAI PÚBLIC

Promoure mecanismes que garanteixin una millor convivència i cohesió als espais públics de Marianao entre els diversos col·lectius existents.

3. ÀMBIT DE COMUNITAT EDUCADORA

3.1 RELACIÓ ENTRE ELS CENTRES EDUCATIUS I LA COMUNITAT

Millorar les relacions existents i crear-ne de noves entre els centres educatius i la comunitat en general, amb la finalitat de repercutir directament en la millora de l'èxit escolar dels infants i adolescents i fer visible que aquest és un compromís de tots els agents que hi treballen.

3.2 PARTICIPACIÓ DE LES FAMÍLIES ALS CENTRES EDUCATIUS

Facilitar la participació de les famílies als centres educatius amb l'objectiu de millorar l'èxit escolar dels seus fills i filles.

3.3 REFORÇ DELS MECANISMES DEL SISTEMA EDUCATIU

Generar més eficiència en els mecanismes que el sistema educatiu desplega en pro de l'èxit educatiu dels infants i joves.

3.4 FORMACIÓ I CAPACITACIÓ DE LES FAMÍLIES

Proporcionar una oferta formativa integral i global (educativa, relacional, d'oci, social...) destinada a les famílies que permeti poder accedir a les eines i recursos necessaris per poder gestionar de manera efectiva les situacions familiars del dia a dia.

3.5 FORMACIÓ I CAPACITACIÓ DELS PROFESSIONALS DE L'EDUCACIÓ

Ampliar els coneixements dels professionals dels centres educatius amb l'objectiu de poder oferir una major qualitat en l'educació dels infants i adolescents i garantir la detecció precoç de necessitats educatives, emocionals, socials, etc. d'aquells infants que ho requereixin.

3.6 PROCESSOS FORMATIUS I ITINERARIS ADEQUATS A TOTS ELS JOVES

Ampliar i reforçar l'oferta formativa adreçada als joves amb l'objectiu de poder oferir itineraris que s'adeqüin a les seves necessitats, amb perspectiva laboral.

ÀREES PRIORITZADES

Primera fase de desplegament

A continuació es detallen fins a l'últim nivell de concreció les àrees prioritzades a cada àmbit, tot identificant objectius específics i aportant un primer conjunt de propostes d'organització i desenvolupament. En els GAC s'ha considerat concretar en unes àrees determinades per assegurar un desplegament sostenible i coherent amb el ritme del qual el procés comunitari disposa.

Vegem primer quines son les àrees prioritzades segons àmbits

Comunitat Saludable

- Suport psicosocial en situacions de vulnerabilitat personal i familiar
- Detecció i prevenció de situacions de risc per a la salut

Comunitat i Convivència

- Promoció de la participació ciutadana i el compromís cívic
- Sensibilització envers la diversitat

Comunitat Educadora

- Relació entre els centres educatius i la comunitat
- Participació de les famílies als centres educatius
- Reforç dels mecanismes del sistema educatiu

1

ÀMBIT DE COMUNITAT SALUDABLE

1.1

SUPORT PSICOSOCIAL EN SITUACIONS DE VULNERABILITAT PERSONAL I FAMILIAR

1.2

DETECCIÓ I PREVENCIÓ DE SITUACIONS DE RISC PER A LA SALUT

1.ÀMBIT DE COMUNITAT SALUDABLE

1.1 SUPORT PSICOSOCIAL EN SITUACIONS DE VULNERABILITAT PERSONAL I FAMILIAR

Justificació de la priorització

Els darrers anys, producte de l'impacte de la crisi econòmica, moltes famílies del territori han patit situacions de dificultat que en alguns casos s'han traduït en situacions de pobresa severa. Aquesta realitat sovint genera situacions de desequilibri emocional i psicològic sobre els membres del nucli familiar; situacions que alhora afecten altres àmbits de la vida. S'ha identificat la necessitat d'abordar aquesta problemàtica amb perspectiva comunitària i situar-la com a prioritària. Al barri de Marianao diferents recursos promouen accions de suport social i psicològic per a famílies en situació de vulnerabilitat derivades de factors de risc concrets (malalties, addiccions, discapacitats, situacions d'atur, manca de formació, etc.) Els seus esforços estan destinats a l'atenció directa de les persones afectades amb l´objectiu de millorar la seva qualitat de vida. Però els recursos humans són limitats i no sempre poden ampliar aquesta atenció a tota la família, donar resposta a tota la demanda o arribar a tota la població afectada.

Per altra banda, s'ha detectat que les situacions més desateses tenen a veure amb la baixa capacitat adquisitiva, la soledat, necessitats bàsiques no cobertes, espais de relació saludables, oci i habitatge. Alhora, es fa palès que les persones que no disposen d'un suport social i/o familiar transiten més fàcilment cap a situacions de vulnerabilitat i/o exclusió social.

Definició

Ampliar els espais de suport psicosocial existents, facilitar eines personals i reforçar els recursos que permetin millorar la capacitat de les famílies d´ anticipar-se, fer front i recuperar-se de situacions de risc o gran dificultat.

Objectius d'àrea

1.1.1 Augmentar els espais d'atenció psicosocial especialitzats per a col·lectius amb factors de risc.
1.1.2 Apoderar les famílies en situacions de vulnerabilitat.
1.1.3 Facilitar espais de relació informals mitjançant espais d'oci significatiu.
1.1.4 Garantir l'accés, de forma positiva, als recursos necessaris per millorar situacions de vulnerabilitat familiar.

Propostes

ORGANITZACIÓ	
REPENSAR	**AMPLIAR**
▪ Protocols d´acollida i cura de les persones ateses: pautes i competències necessàries per atendre les persones que es troben en situacions de dificultat des de qualsevol dels recursos.	▪ Promoció de temps d'oci per a familiars cuidadors i persones dependents.
▪ Punts d´atenció a les dones als barris o districtes: es creu convenient descentralitzar l´atenció de Can Jordana per facilitar-hi l´accés i perquè sigui un servei de més proximitat per a les dones.	▪ Espais d´atenció especialitzada per a col·lectius amb necessitats concretes (gent gran, addiccions, etc.).
▪ Accessibilitat als recursos: replantejar els mecanismes de difusió i accés per afavorir el coneixement dels recursos entre els ciutadans.	▪ Espais de suport a les víctimes de violència de gènere i violència domèstica.
▪ Oferta de tallers de promoció del benestar personal: es valora la necessitat d´una oferta gratuïta i adient a les necessitats reals dels ciutadans.	▪ Grups d´Ajuda Mútua amb suport psicològic.
▪ Coneixement dels recursos per part dels professionals: és convenient que professionals de diferents àmbits coneguin en detall els recursos del territori per afavorir les derivacions i coordinacions.	▪ Formació per a parelles.
▪ Coordinació interprofessional: mecanismes de comunicació efectius entre professionals de diferents sectors que tracten una mateixa persona.	▪ Serveis d´assessorament per a pares i mares separats.
	▪ Tallers de creixement personal.

DESENVOLUPAMENT
Generar
▪ Activitats d´apoderament i entrenament d´habilitats socials accessibles.
▪ Figura del tutor de famílies.
▪ Formació al voluntariat amb l´objectiu de poder donar suport a les situacions de vulnerabilitat.
▪ Grups d´assessorament pediàtric estables en el temps.
▪ Programes respir per a familiars cuidadors en general.

1.ÀMBIT DE COMUNITAT SALUDABLE

1.2 DETECCIÓ I PREVENCIÓ DE SITUACIONS DE RISC PER A LA SALUT

Justificació de la priorització

Es prioritza aquesta àrea d´intervenció tenint en compte, d´una banda, que s´està treballant molt des de la intervenció pal·liativa en l'àmbit de salut però amb poc pes sobre elements de detecció i prevenció. Alhora, a partir d'aquí s'incideix efectivament sobre altres àrees d´intervenció identificades en l'àmbit de salut com són l'educació per la salut, la promoció de l'activitat física o el suport psicosocial a les famílies amb infants.

Al territori trobem serveis i associacions dirigits a col·lectius que comparteixen una mateixa situació (malalties, trastorns de salut mental, etc.) i programes específics per treballar l´alimentació i l´exercici físic especialment amb infants i joves però els recursos destinats a la prevenció són molt reduïts. Es detecta que manquen recursos relacionats amb el benestar general del ciutadà aparentment sa encaminats a detectar i prevenir situacions que poden deteriorar la seva salut. Cal doncs treballar per promoure el benestar emocional, l'autoconeixement i el creixement personal com a mecanismes de prevenció, especialment entre els adults. Entre la població més jove es detecta la necessitat d´incidir en la prevenció d´una forma més continuada, especialment respecte a drogues, salut sexual, addiccions tecnològiques i relacions de gènere.

Definició

Dissenyar, reforçar i/o activar els mecanismes de detecció i prevenció eficients sobre els determinants de salut del nostre territori des d'una perspectiva intersectorial i comunitària.

Objectius d'àrea

1.2.1 Millorar els canals de comunicació i coordinació entre professionals de diferents recursos per facilitar l'abordatge integral de la salut i augmentar les possibilitats d'una atenció precoç.

1.2.2 Promoure estils de vida saludables a través d'accions comunitàries.

1.2.3 Formar agents de salut i capacitar els professionals del territori en conjunt a adquirir la perspectiva de la salut en la seva intervenció.

1.2.4 Facilitar l'accés universal a l'activitat física.

Propostes

ORGANITZACIÓ	
REPENSAR	**AMPLIAR**
▪ Fer més accessibles les rutes de l'entorn urbà, periurbà i rural, tot adaptant-les a les diferents necessitats de mobilitat de la ciutadania.	▪ Treball en xarxa: a part d´entre els recursos de salut es valora adient incorporar tots els recursos educatius i d´atenció al ciutadà tenint en compte el paper que juguen en la detecció i prevenció.
▪ Protocols d´atenció precoç: canals d´actuació generalitzats i coordinats entre els diferents recursos per a aquells casos incipients o potencialment vulnerables.	▪ Treball de prevenció amb infants i famílies a les escoles: tallers conjunts de pares i fills en matèria de prevenció, fer conscients pares i fills del propi rol que tenen en la cura de la salut i el benestar general.
▪ Coneixement i difusió dels recursos existents: canals de comunicació a l´abast de tothom, difusió dels recursos amb informació rellevant detallada per no generar confusions o entorpir els circuits d´atenció al ciutadà.	▪ Col·laboracions entre centres esportius, clubs i entitats per afavorir l´accés a l'esport, la motivació per l´exercici físic i les relacions saludables.
	▪ Formació als agents del territori per detectar problemàtiques de salut mental.

DESENVOLUPAMENT
Generar
▪ Programa comunitari de prevenció de la salut mitjançant la promoció d'hàbits saludables, que inclogui elements com l'aportació d'informació sobre cuina d´aprofitament, consells adaptats a les circumstàncies de cada família, estratègies per aprofitar al màxim els recursos disponibles, etc.
▪ Crear la figura d´agent de salut comunitària (per exemple, experiència APS als centres educatius perquè els joves puguin convertir-se en agents de salut.)
▪ Accions de prevenció a les escoles obertes a la comunitat.
▪ Taula de salut comunitària.

DESENVOLUPAMENT
Generar
▪ Espais de relació com a prevenció a través de l´art (teatre, música...) o d´espais per compartir ajuda.
▪ Obrir equipaments (públics o privats) per fer formació en prevenció gestionats per diferents agents de la ciutat.
▪ Obrir els patis de les escoles
▪ Dinamització de les pistes esportives públiques

2

ÀMBIT DE COMUNITAT I CONVIVÈNCIA

2.1.

PROMOCIÓ DE LA PARTICIPACIÓ CIUTADANA I EL COMPROMÍS CÍVIC

2.2.

SENSIBILITZACIÓ ENVERS LA DIVERSITAT

2.ÀMBIT DE COMUNITAT I CONVIVÈNCIA

2.1 PROMOCIÓ DE LA PARTICIPACIÓ CIUTADANA I EL COMPROMÍS CÍVIC

Justificació de la priorització

Marianao ha sigut un barri amb capacitat de mobilització ciutadana en moments molt importants de la seva història. L'assentament de l'estat del benestar i el funcionament del sistema democràtic dels últims anys ens han abocat a la configuració d'una ciutadania poc sensibilitzada per liderar processos de transformació i millora del seu entorn perquè s'entén que aquesta competència és exclusiva de l'administració. Cal per tant estimular els condicionants per revertir aquesta situació, fent evident que la sensibilització i la generació de competències participatives són una palanca inicial fonamental per incidir eficientment en el compromís cívic dels nostres veïns i veïnes. En aquest sentit, Marianao és bressol d'experiències significatives en l'àmbit de la participació juvenil, tant en l'entorn formal com en el no formal. Aquest fet pot facilitar la transferibilitat d'aquestes pràctiques a la resta de col·lectius del territori.

Definició

Articular els mecanismes que promoguin el compromís cívic de la ciutadania i facilitin que aquesta participi activament en la millora del seu entorn més proper, oferint noves formes d'intervenir a la comunitat i promovent la inclusió d'aquells ciutadans i ciutadanes amb dificultats psíquiques, físiques i socials.

Objectius d'àrea

2.1.1 Fer visibles i apropar els mecanismes existents que permeten articular la participació ciutadana

2.1.2 Reforçar i amplificar les bones pràctiques en participació juvenil existents al territori.

2.1.3 Generar noves propostes que estimulin la participació de la ciutadania en les polítiques públiques de la seva ciutat

Propostes

ORGANITZACIÓ	
REPENSAR	**AMPLIAR**
▪ Fomentar la participació de més agents de la comunitat al Consell de Barri.	▪ Reactivar el treball a l'espai públic amb més oferta d'activitats per fomentar la convivència en el mateix.
▪ Organització i col·laboració entre els professionals juvenils dels diferents recursos que operen en el territori.	
▪ Repensar el rol del Consell de Ciutat (amb atribucions per poder treballar les propostes de la ciutadania).	

DESENVOLUPAMENT
Generar
▪ Assembles ciutadanes de barri per fomentar la implicació de la ciutadania en la millora del seu entorn.
▪ Consell de Joves de Ciutat que impliqui els joves en els temes de ciutat.
▪ Punt de referència per a la ciutadania als casal de barri que atenguin i acompanyin les seves propostes socials.

2.ÀMBIT DE COMUNITAT I CONVIVÈNCIA

2.2 SENSIBILITZACIÓ ENVERS LA DIVERSITAT

Justificació de la priorització

Tot i que Marianao disposa d'un índex baix quant a immigració i poca diversitat de col·lectius d'orígens diversos, hi ha estudis recents que constaten que la diversitat present al territori estableix entre si relacions de coexistència. Aquesta situació, exempta a més de situacions d'hostilitat (està present en un índex molt baix), posa el territori en disposició d'endegar mecanismes que transformin la coexistència en convivència, tot millorant la cohesió social de forma significativa.

Definició

Generar espais i accions de sensibilització envers la diversitat existent al territori amb l'objectiu de fomentar la cohesió social i la convivència.

Objectius d'àrea

2.2.1 Incorporar la perspectiva de la diversitat (de tot tipus) a l'existent al territori.

2.2.2 Afavorir el coneixement, el contacte i la interrelació entre els diversos col·lectius del territori

Propostes

ORGANITZACIÓ	
Repensar	**Ampliar**
▪ Fomentar l'impacte comunicatiu de les activitats de la xarxa.	▪ Actes per trencar prejudicis
▪ Fomentar la perspectiva inclusiva a la oferta d'activitats lúdiques del territori.	▪ Creació d'espai de relació ciutadana
	▪ Formacions per sensibilitzar la ciutadania en la diversitat existent.

DESENVOLUPAMENT
Generar
▪ Formacions als professionals de la salut del territori per conèixer la xarxa comunitària. (jornades de cohesió i coneixement).
▪ Formació en atenció a la diversitat per als centres que ofereixen activitats a la ciutadania.
▪ Promoure mercats solidaris, que posin en contacte la diversitat cultural del barri.
▪ Promoure la figura de l'educador de carrer.

3

ÀMBIT DE COMUNITAT EDUCADORA

3.1.

RELACIÓ ENTRE ELS CENTRES EDUCATIUS I LA COMUNITAT

3.2.

PARTICIPACIÓ DE LES FAMÍLIES ALS CENTRES EDUCATIUS

3.3.

REFORÇ DELS MECANISMES DEL SISTEMA EDUCATIU

3. ÀMBIT DE COMUNITAT EDUCADORA

3.1 RELACIÓ ENTRE ELS CENTRES EDUCATIUS I LA COMUNITAT

Justificació de la priorització

Marianao és un barri amb un ampli teixit social i associatiu, on conviuen un bon nombre de recursos tècnics i entitats.
Els centres s'estableixen com a agents educatius molt importants al barri que, de manera general, pretenen incloure una visió més comunitària.
De la mateixa manera la visió general des de la resta de recursos del territori coincideix amb la importància de continuar treballant per mantenir i millorar la relació entre els centres educatius i la comunitat, des d'una doble perspectiva, obrint-los a la comunitat i al barri, i incorporant la comunitat dins els centres, sempre perseguint un objectiu educatiu i social on els infants i la comunitat aprofitin aquesta oportunitat en pro de l'èxit educatiu.

Definició

Millorar les relacions existents i crear-ne de noves entre els centres educatius i la comunitat en general, amb la finalitat de repercutir directament en la millora de l'èxit escolar dels infants i adolescents i fer visible que aquest és un compromís de tots els agents que hi treballen.

Objectius d'àrea

3.1.1 Incorporar la visió comunitària als centres educatius, tot afavorint-ne l'obertura al territori.

3.1.2 Reforçar i ampliar les relacions existents entre el barri i els centres educatius, garantint un eficient treball en xarxa.

Propostes

ORGANITZACIÓ	
Repensar	**Ampliar**
▪ Flexibilitat en els horaris d'obertura dels centres (patis, espais de relació informals per a professors, alumnes i altres agents de l'entorn).	▪ Obrir les sales dels centres per fer funcions de biblioteca de cara a la comunitat i no només per als alumnes (per estudiar o fer treballs).
	▪ Ampliar la participació de col·lectius específics (policia, salut mental, gent gran, etc.) als centres per afavorir la sensibilització de l'alumnat.

DESENVOLUPAMENT
Generar
▪ Trobades de les AMPA de Marianao amb perspectiva de barri, ja que fins ara només es fan a nivell de ciutat.
▪ Exposicions aplicades a l'aprenentatge i facilitar l'accés als espais que ja hi ha (termes, museus, etc.).
▪ Enfocar alguns treballs acadèmics al barri i la seva xarxa des dels centres educatius.

3.ÀMBIT DE COMUNITAT EDUCADORA

3.2 PARTICIPACIÓ DE LES FAMÍLIES ALS CENTRES EDUCATIUS

Justificació de la priorització

Els centres educatius han pres consciència de la importància de mantenir les famílies implicades des dels diferents àmbits (educatiu, social, relacional, de lleure i oci, etc.). Els centres són conscients, per tant, que els beneficis tant per a les famílies com per als infants són múltiples i aporten molts aspectes positius al seu procés educatiu.
És una aposta ferma i a llarg termini ja que suposa canvis respecte d'un sistema educatiu que tradicionalment ha mantingut les famílies en un pla més informatiu. Cal, per tant, continuar treballant en aquesta línia per anar cap a un model on les famílies tinguin les possibilitats però també la convicció que els centres són també un espai per a elles.

Definició de l'àrea

Facilitar la participació de les famílies als centres educatius amb l'objectiu de millorar l'èxit escolar dels seus fills i filles.

Objectius d'àrea

3.2.1 Promoure la coresponsabilitat de la família envers el procés educatiu de l'infant.

3.2.2 Afavorir l'aproximació de les famílies a la dinàmica general dels centres educatius, reforçant els canals de comunicació família-escola i promovent la participació de la família a la vida quotidiana del centre.

Propostes

ORGANITZACIÓ	
Repensar	**Ampliar**
▪ Els canals de comunicació que existeixen actualment per millorar la comunicació entre la família i els centres.	▪ Accions on s´inclogui a totes les famílies, tenint en compte la diversitat cultural existent.
	▪ Incorporació i participació de les famílies a la dinàmica general dels centres (accions de millora, entrar a recollir els fills...)
	▪ Paper dels centres com a agent dinamitzador de les famílies (a partir de voluntariats, festes, delegats de classe, canals de comunicació...)
	▪ Implicació i participació activa de les famílies als IES, a partir d'activitats lúdiques, festes, orientació acadèmica, etc.
	▪ Reforçar el sentiment de pertinença de les famílies a l'escola a partir de l'AMPA

DESENVOLUPAMENT
Generar
▪ Activitats de lleure a l'escola per a famílies i fills fora de l'horari escolar.
▪ Destinar espais dels diferents centres educatius com a aules d'estudi per a les famílies.
▪ Implicar les famílies al pla d'acció tutorial (sense entrar a debatre la metodologia pedagògica).

3.ÀMBIT DE COMUNITAT EDUCADORA

3.3 REFORÇ DELS MECANISMES DEL SISTEMA EDUCATIU

Justificació de la priorització

Moltes de les dificultats i necessitats que es deriven de l'àmbit educatiu passen per la necessitat de canvis i transformacions de base, és a dir, del mateix sistema educatiu. Tot i que el sistema parteix d'un imperatiu legal que s'escapa del nostre àmbit d'incidència, existeix una certa flexibilitat de transformació i canvi que sí que està a les nostres mans. Així, aquesta àrea d'intervenció pretén identificar aquestes pràctiques estructurals i millorar-les mitjançant el desplegament d'accions de caràcter comunitari.

Definició

Generar més eficiència en els mecanismes que el sistema educatiu desplega en pro de l'èxit educatiu dels infants i joves.

Objectius d'àrea

3.3.1 Reforçar les respostes que els centres educatius donen a les diversitats existents, tot afavorint una escola cada cop més inclusiva.

3.3.2 Millorar l'acompanyament en la transició primària-secundària.

3.3.3 Generar espais de reflexió pedagògica i metodològica que reforcin i millorin la intervenció educativa i afavorir-ne l'actualització

Propostes

ORGANITZACIÓ
Repensar
▪ Protocols per garantir l'accessibilitat als centres educatius d'aquells infants i adolescents amb diversitat funcional.
▪ Actualització dels continguts acadèmics a la realitat.
▪ Compartir metodologies educatives i experiències entre diferents agents socials i educatius.

DESENVOLUPAMENT
Generar
▪ Augmentar la presència de l´EAP als centres educatius per donar una resposta a les necessitats específiques dels alumnes que ho requereixin.
▪ Atenció a la diversitat general des d'una perspectiva integral.
▪ Espais educatius a secundària, fora de l´aula ordinària.
▪ Reforçar la secundària fent pràctiques.
▪ Aprenentatge servei de grans a petits, dins dels centres educatius.
▪ Espais professionals destinats a reinventar el projecte educatiu per adaptar-se a les necessitats dels alumnes.
▪ Generar vincles estrets entre el Consorci per a la Normalització Lingüística i l'institut per tal de preservar l'ús del català al centre.

D

DESPLEGAMENT DE LA PROGRAMACIÓ COMUNITÀRIA

El desplegament de la Programació Comunitària al territori implica l'aparició d'un nou espai de relació, de caràcter temporal i operatiu, anomenat **'comissió'**. Les comissions seran unitats que tindran com a finalitat el disseny operatiu i la implantació, en cas que sigui necessari, de les propostes vinculades a cada àrea i els seus objectius.

La comissió és una articulació concreta del GAC sectorial, i en poden formar part qualsevol dels agents que participen als diversos GAC i inclús, si la comissió ho considera, algun altre agent tot i que prèviament no hagi estat vinculat a un Grup d'Acció Comunitària.

Té una funció estrictament operativa, i s'encarrega de donar forma tècnicament als objectius de cada àrea, a partir de la generació de: protocols, nous espais de relació, projectes, activitats puntuals, programes, etc.

Durant el primer any de desplegament de la Programació Comunitària i en coherència amb les Àrees d'Intervenció prioritzades, es proposarà la generació de comissions directament relacionades amb aquestes últimes. L'equip comunitari, fruit de la tasca realitzada als GAC, ha generat una descripció dels recursos més adients per formar part de cada comissió. Tot i així, serà cada recurs que triarà lliurement de quina comissió vol formar part.

L'*Annex 5, Composició, funcions i estructura dels espais tècnics de Marianao* detalla el model d'organització tècnica a partir d'aquesta fase.

Organització Tècnica Comunitària per al desplegament de la Programació:

PROGRAMACIÓ COMUNITÀRIA

Annexos

Annex 1

Diagnòstic Compartit

Aquest document presenta una **síntesi de les principals aportacions realitzades pels tres protagonistes** relatives als àmbits de la salut, l'educació i social. L'informe monogràfic del qual parteix aquest avanç de diagnòstic permetrà elaborar una Programació Comunitària que aporti solucions i propostes als reptes plantejats.

La síntesi s'ha formulat partint dels criteris següents:

- *Es fonamenta sobre la base de les necessitats més expressades pels participants al Diagnòstic Compartit.*
- *Es proposen reptes amb un elevat impacte en el benestar de la ciutadania i la cohesió del barri, objectius principals del procés comunitari MarianaoTéCor.*
- *Es poden abordar amb el treball conjunt dels tres protagonistes de la comunitat: la ciutadania, els recursos tècnics i l'Administració local.*

El document s'articula entorn a tres elements clau:

- Allò que s'**OBSERVA** (necessitats identificades)
- Allò que es **PROPOSA** (possibles reptes)
- Allò amb que ja **COMPTEM** (recursos).

1. ÀMBIT DE LA SALUT

S'OBSERVA

Amb relació als recursos de salut:

- Existeix la necessitat de sistematitzar un espai de relació específic dels recursos de salut.
- L'àmbit sanitari i educatiu estan poc connectats.
- Han minvat els recursos destinats a la dependència.
- Existeix un elevat nombre de recursos residencials i terapèutics per a persones amb problemàtiques de salut mental.
- Hi ha pocs recursos orientats al lleure i la participació comunitària per a persones amb problemàtica de salut mental.

Amb relació a la infància i les famílies:

- La demanda del banc dels aliments ha crescut considerablement.
- El context de crisi ha provocat el deteriorament dels hàbits alimentaris en el si de les famílies en situació més precària.
- S'han precaritzat les condicions de salut a causa del difícil context socioeconòmic (aïllament i soledat de les persones grans, estrés emocional a les famílies amb baixos recursos)
- Una de les franges en que s'abandona l'exercici físic és en el pas de la pràctica esportiva escolar a la comunitària.

Amb relació a altres col·lectius:

- Al territori hi conviu un elevat nombre de persones amb problemàtiques de salut mental a causa de la presència dels dos Centres de Salut Mental a la ciutat

- L'aïllament social disminueix la capacitat mental, redueix l'activitat relacional especialment en les persones grans i els col·lectius vulnerables.
-

ES PROPOSA (REPTES)

1. **Relacionar els diversos agents de salut** que treballen al territori de Marianao per abordar els reptes des d'una perspectiva de comunitària.
2. Promocionar iniciatives de caràcter comunitari per a **la prevenció i la promoció de la salut de la infància i les famílies.**
3. Promoure la participació social normalitzada al territori de les **persones amb discapacitat o problemes de salut.**
4. Promoure accions de **suport social i psicològic a les persones amb situacions de vulnerabilitat familiar.**

COMPTEM AMB (RECURSOS)

Recursos de salut:

- Centre d'Atenció Primària Montclar.
- Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil 'Orienta'.
- Parc Sanitari Sant Joan de Déu.
- Complex Assistencial en Salut Mental Benito Menni.
- Centre de Desenvolupament Infantil i Detecció Precoç.(CDIAP).
- CAS (Centre d'Atenció i Seguiment de Drogodependències) de Benito Menni.

Espais, projectes i xarxes existents.

- Programa Thao-Salut
- Clúster de Salut Mental Sant Boi

Centres de caràcter sociosanitari:

- Llar Sant Josep.
- Llar d'avis Blanca.
- Residència Benviure.
- Centre de Dia Martín Ariza.

Entitats que impulsen projectes en l'àmbit de la salut:

- Programa de Salut Comunitària de la Fundació Marianao
- Club Social (Fundació Marianao)
- Projecte Ariadne (Fundació Marianao)
- Espai familiar 'El Caliu'
- Espai Familiar 'La Mercè'
- Projecte d'oci alternatiu 'Vente pa'ka'
- Plataforma TDAH
- Associació Viure l'Ictus
- Associació Tots Som Santboians
- Fundació Equilibri
- Fundació Apado
- Fundació Cassià Just
- Projecte David (Fundació Marianao)
- SOAF,Servei d'Acompanyament i Orientació a les Famílies. (F.Marianao)
- Ocioteka - Fundació Cassià Just.

2. ÀMBIT D'EDUCACIÓ

S'OBSERVA

Amb relació als recursos d'educació

- Reducció de recursos en educació (humans i econòmics).
- Existeixen pocs espais d'estudi destinats al públic adolescent i jove.
- Els serveis de suport i acompanyament educatiu i en horari no lectiu estan desbordats per la demanda.
- Existeixen projectes referents d'estímul del lideratge social amb adolescents i joves.
- Manquen recursos per a l'atenció a la diversitat en els instituts.
- No existeixen biblioteques al barri.

Amb relació als infants:

- Es detecta un important nombre d'infants que no disposa de l'entorn ni l'acompanyament adequat per a fer els deures fora de l'horari escolar.
- Manquen espais d'educació en participació en el col·lectiu d'infants.
- Les famílies en situació de risc d'exclusió tenen dificultats per a donar suport al procés educatiu dels seus fills i les seves filles.
- Recentment s'ha creat el Consell d'Infants de Ciutat.

Amb relació als adolescents i joves:

- L'índex de fracàs escolar entre els adolescents ha minvat però segueix sent elevat.
- L'oferta de formació no reglada per a majors de 16 anys sense el graduat en educació secundària obligatòria és escassa i inestable.
- Existeixen dèficits en l'àmbit de l'orientació acadèmica i professional per a joves majors de 16 anys.

Amb relació a les famílies:

- Es demana major implicació de les famílies en el procés educatiu dels fills i filles tant a l'àmbit formal com no formal.
- Manca de suport a les famílies dels joves que es despengen del sistema educatiu o es troben en situació d'inactivitat.

ES PROPOSA (REPTES)

1. **Promoure la relació entre l'escola, la família i l'entorn** per a millorar el procés educatiu dels infants i adolescents.
2. **Estimular l'èxit escolar** a les etapes d'educació primària i secundària.
3. Dissenyar itineraris formatius capaços **d'oferir noves oportunitats als joves sense el graduat en educació secundària obligatòria .**
4. **Dimensionar les escoles i instituts com a promotors de ciutadania activa**, fomentant la participació i l'esperit crític dels alumnes envers el centre i l'entorn.

COMPTEM AMB (RECURSOS)

Recursos de suport escolar:

- Projecte de suport escolar a la primària (Semilla de Trigo)
- Projecte Èxit (F.Marianao)

- Projecte Mediateca (F.Marianao)
- Aula d'estudi 12-18 anys (Centre Obert Don Bosco)
- Centres privats de suport a l'estudi
- Acadèmies privades d'idiomes

Espais lliures d'estudi:

- Centre cívic L'Olivera.

Projectes socioeducatius:

- Espai Nadó 'La Mercè' (municipal)
- Espai familiar 'La Mercè (municipal)
- Espai familiar 'El Caliu' (F.Marianao)
- PIES, programa de participació social als instituts de secundària (Pla de Barri/F.Marianao)
- Centre Obert Don Bosco (Escola Salesiana)
  Centre Obert Fundació Marianao.
- Projecte ESFERA Jove, promoció de la participació social (F.Marianao)

Recursos i centres educatius:

- Programa de formació Inicial Auxiliar en vendes, oficines i atenció al públic,' (Casal de Barri L'Olivera)
- Programa de formació inicial Auxiliar de reparació i manteniment de vehicles lleugers'. (Casal de Barri L'Olivera)
- Programa de formació inicial Auxiliar en muntatge i manteniment d'equips informàtics. (Fundació Marianao)
- Unitat d'escolarització compartida UEC (F.Marianao)
- Centre d'educació especialitzada (Institució Balmes)
- Unitat Médicoeducativa(Institució Balmes)
- Projecte GR d'orientació formativa +16 (Fundació Marianao)
- Projecte d'acompanyament a les proves d'accés (Fundació Marianao)
- Projectes d'universitats (Campus UNED 365)
- Escola per a persones adultes
- Associacions de Mares i Pares d'Alumnes dels centres educatius
- Centre de Normalització Lingüística
- Projecte Apropa't a la informàtica (ACTIC)
- Servei d'informació de formació permanent
- Projecte de diversificació curricular. (Ajuntament de Sant Boi)
- Centres d'educació infantil i primària.
- Centres d'educació secundària
- Escoles bressol.

3 ÀMBIT SOCIAL I COMUNITARI

Amb relació a les famílies i els infants

- Increment del nombre de famílies amb menors amb dificultats que necessiten ajuda dels serveis socials i es troben en situació vulnerable
- Increment del nombre de llars amb escassos ingressos a causa de les situacions d'atur.
- Les noves situacions de pobresa reclamen respostes integrals.
- Manquen espais d'oci entre setmana i el cap de setmana per a infants i famílies.
- Existeixen taxes d'atur elevades entre el públic adult.

Amb relació als joves

- Manquen espais d'oci juvenil més enllà de les nits del cap de setmana.
- Existeix un nombre elevat de joves als espais públics del barri sense possibilitat d'estudiar ni treballar.
- No hi ha un agent de carrer amb capacitat de mediació amb el públic juvenil.
- Existeixen experiències referents en l'àmbit de la participació i l'oci amb joves.
- Existeixen taxes d'atur elevades entre el públic juvenil.

Amb relació a la ciutadania i les relacions ciutadanes:

- Hi ha poca cultura de participació entre la ciutadania.
- El territori és ric en teixit associatiu.
- Hi ha escassos conflictes de convivència provocats per la diversitat cultural existent en el territori.
- La falta d'ocupació ha provocat que incrementin les situacions de pobresa al territori.
- A la ciutat s'han produït 400 desnonaments al llarg de l'any 2014.

ES PROPOSA (REPTES)

- **Trencar les dinàmiques d'inactivitat juvenil** generant espais de referència i vincle amb la comunitat.
- **Generar iniciatives al barri d'accés lliure a l'oci** destinades a la infància, la joventut i les famílies.
- **Estimular la participació activa de la ciutadania** a la vida comunitària del barri.
- Promoure la relació dels diversos recursos socials i assistencials de l'entorn per **oferir respostes innovadores a les famílies en situació de risc d'exclusió social.**

COMPTEM AMB (RECURSOS)

Plans i plataformes ciutadanes:

- Pla local d'inclusió i cohesió social municipal
- Pla de desenvolupament comunitari de Marianao
- Consell de Barri de Marianao
- Plataforma afectats per la hipoteca
- Plataforma d'aturats

Centres cívics:

- Casal del Barri L'Olivera
- Casal de Barri Marianao
- Fundació Marianao

Recursos socials i/o de promoció de les persones:

- Col·lectiu SUMA.
- Projecte ÒMNIA (Fundació Marianao)
- Projecte ESFERA Jove, promoció de la participació social (F.Marianao)
- PIES, programa de participació social als instituts de secundaria (Pla de Barri/F.Marianao)
- Servei de mediació comunitària. (Casal de barri L'Olivera)
- Projecte David (Fundació Marianao)
- UBASP, Unitat Bàsica d'Assistència Social i Primària.
- Esglésies que impulsen projectes socials.
- Associació Aramis
- Servei d'acompanyament i orientació a les famílies. (F.Marianao)
- Servei jurídic comunitari.(F.Marianao)
- Associació DID
- Col·lectiu Espavila.
- Frikigames.
- Associació juvenil Malabandboi.
- Col·lectiu l'Alternativa.
- Associació de Dones de Sant Boi.
- Col·lectiu Activa't.
- Col·lectiu CjV
- Cases culturals.
- Banc del temps.

Recursos de lleure, cultura i esport

- Ludoteca Infantil l'Olivera
- Juguem amb els nostres fills i filles (Semilla de Trigo)
- Esplai Arrels (cap de setmana)
- Projecte d'oci nocturn juvenil 'VPK'.
- Casals municipals d'estiu.
- Casal Infantil de Marianao (Centre Obert infants F.Marianao)
- Casal de Joves de Marianao (Centre Obert adolescents F.Marianao)
- Associació espai Lúdic.
- Casal Cultural Cubà
- Poliesportius municipals i privats.
- Futbol club Marianao i Poblet.
- Futbol Club Santboià

Annex 2

Protagonistes dels espais GAC

Grup d'Acció Comunitària

COMUNITAT SALUDABLE

Associació Aramis	Associació DID (Dinamització i Documentació)	Associació Equilibri
Associació Semilla de Trigo	Associació Tots Som Santboians	Associació Viure l'Ictus
Casal de Gent Gran de Sant Boi (Generalitat)	Centre de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç (CDIAP)	Centre d'Atenció i Seguiment (CAS) Benito Menni
Centre d'Atenció Primària (CAP) Montclar	Departament de Participació Ciutadana i Proximitat (Ajuntament)	Departament de Salut Comunitària (Ajuntament)
Escola Marianao	Església Evangèlica Llibertat	Fundació Marianao
Gasol Foundation	Hospital Benito Menni	Parc Sanitari Sant Joan de Déu
Plataforma TDAH	Programa Proinfància 'la Caixa' (Fundació Marianao)	Centre Obert Infantil i Juvenil (Fundació Marianao)
Projecte Ariadne (Fundació Marianao)	Projecte d'oci alternatiu VPK (Fundació Marianao)	Servei d'Orientació i Atenció a les Famílies (Fundació Marianao)
Servei de Rehabilitació Comunitària (SRC Sant Boi)	Serveis Socials (UBASP Marianao)	Programa d'Infància (Fundació Marianao)

Grup d'Acció Comunitària

COMUNITAT I CONVIVÈNCIA

Tècnic municipal de convivència i civisme Àrea de Ciutat Educadora	Associació Aramis	Associació Circula Cultura
Associació DID (Dinamització i Documentació)	Associació Espai Lúdic	Direcció d'equipament Casal de Barri de Marianao
Consorci per a la Normalització Lingüística	Departament de Joventut (Ajuntament de Sant Boi)	Departament de Participació Ciutadana i Proximitat (Ajuntament de Sant Boi)
Escola Antoni Gaudí	Escola Benviure	Fundació Balmes
Fundació Marianao	Institut Marianao	Plataforma TDAH
Serveis Socials (UBASP Marianao)	Programa Incorpora "la Caixa" (Fundació Marianao)	Projecte Esfera Jove (Fundació Marianao)
Servei de Mediació Ciutadana	Servei de Rehabilitació Comunitària (Benito Menni)	

Grup d'Acció Comunitària

COMUNITAT EDUCADORA

AMPA Escola Antoni Gaudí	AMPA Institut Marianao	Tècnica municipal d'Educació Àrea de Ciutat Educadora
Associació Aramis	Associació Semilla de Trigo	Centre Obert infantil i juvenil (Fundació Marianao)
Consorci per a la Normalització Lingüística	Departament de Participació Ciutadana i Proximitat (Ajuntament de Sant Boi)	Escola Bressol La Mercè
Escola Marianao	Escola Vicente Ferrer	Fundació Llor
Futbol Club Santboià	Institut Marianao	La Factoria Jove (Ajuntament de Sant Boi)
Mossos d'Esquadra	Centre Obert Don Bosco Plataforma Educativa Salesiana	Plataforma TDAH
Policia Local	Programa de Formació juvenil (Fundació Marianao)	Programa suport a l'èxit escolar (Fundació Marianao)
Projecte Beques Escolars (Fundació Marianao)	Espai Familiar El Caliu (Fundació Marianao)	Projecte Mediateca
	Serveis Socials (UBASP Marianao)	

Annex 3

Avenços del procés comunitari

Tot i que aquest document presenta en data març de 2016 una primera versió de la Programació Comunitària de Marianao, fruit de la mateixa sinergia generada entre els recursos des de l'inici del disseny d'aquesta ja han anat naixent resultats concrets, en forma d'activitats, nous espais de coordinació i relació o projectes implementats al territori. Totes aquestes actuacions responen als reptes que planteja la Programació Comunitària i tenen en comú el treball cooperatiu entre diversos recursos, tot evidenciant la fertilitat generada al territori fruit de l'establiment de relacions positives entre tots els protagonistes que hi intervenen. Són els següents:

1. Guia de Recursos de Marianao
2. Espais tècnics de relació permanents
3. Primera Acció Global Ciutadana (AGC) i Escola Oberta d'Estiu (EOE) i generació d'una comissió permanent per l'AGC 2016.
4. Programa de celebració dels dies mundials de la salut
5. Impuls i consolidació de l'espai juvenil Lokal9 al territori.
6. Implementació del Projecte LECXIT, lectura per a l'èxit educatiu
7. Programa Social per al Suport Familiar a l'Èxit Educatiu

1. Guia de Recursos de Marianao

Pretén ser un instrument útil i àgil a l'abast de tothom, amb l'objectiu d'orientar i informar dels serveis, recursos, entitats, associacions, existents en el barri de Marianao. La guia permetrà analitzar els recursos existents des de tres perspectives:

- Franja d'edat
- Àmbit d'actuació
- Població destinatària

La guia es pot consultar a la web www.marianaotecor.cat

Recursos presents a la guia: **70**

2. Espais tècnics de relació permanents

Nous espais de relació, diàleg i col·laboració permanent entre l'Administració pública, els recursos tècnics i ciutadania organitzada, anomenats Grups d'Acció Comunitària. Existeixen tres GAC: Comunitat Educadora, Comunitat Saludable i Comunitat i onvivència. Hi participen l'Administració local, els recursos tècnics i la ciutadania organitzada.

3. Primera Acció Global Ciutadana (AGC) i Escola Oberta d'Estiu (EOE) i generació d'una comissió permanent per l'AGC 2016

L'AGC i l'EOE han desplegat al territori de Marianao dues grans activitats dirigides a la ciutadania amb l'objectiu de fer visible el procés comunitari, tot generant diverses activitats culturals, lúdiques i formatives que tenien com a objectiu millorar la convivència i la cohesió social al barri.

Ambdues actuacions es van realitzar comptant amb la participació de diverses entitats i recursos del territori.

Enguany s'ha articulat i consolidat una comissió de treball per a l'organització de l'Acció Global Ciutadana de 2016, on participen 13 protagonistes del territori, entre recursos tècnics i ciutadania organitzada.

Recursos i entitats impulsors membres de la comissió AGC 2016:

- ✓ Pla de Desenvolupament de Marianao
- ✓ PES Sant Boi (Centre Obert Don Bosco)
- ✓ Associació Circula Cultura
- ✓ Associació DID
- ✓ Associació Espai Lúdic
- ✓ Associació Viure l'Ictus
- ✓ Programa VPK
- ✓ Centre Obert Fundació Marianao
- ✓ Entitat la Semilla de Trigo
- ✓ Col·lectiu Juvenil Rocoboi
- ✓ Col·lectiu Juvenil Saca tu Friki
- ✓ Col·lectiu juvenil Malabandboi
- ✓ Col·lectiu Espavila't

Participants a l'AGC i EOE 2015

- ✓ Famílies: 260
- ✓ Joves: 462
- ✓ Infants: 250

4. Programa de celebració dels dies mundials de la salut

Amb el pretext de la celebració dels dies mundials de la salut, s'han impulsat jornades i tallers de promoció dels hàbits saludables destinats a infants i joves durant el curs 2015-2016. Durant aquest curs 2015-2016 s'han programat tres jornades de formació i/o sensibilització de les quals, fins al moment, s'han celebrat el Dia Mundial de l'Alimentació i el Dia Mundial de la Salut Sexual, articulat a través de tallers i ponències obertes als joves i infants del barri de Marianao, en col·laboració amb el Departament de Salut Comunitària de l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat i el CAP Montclar, a través del Servei d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva (ASSIR). En el desenvolupament de les activitats també han participat el comerç Fogons del Barri i una nutricionista col·laboradora de l'Ajuntament de Sant Boi amb el seu taller de gastronomia.

Recursos i entitats impulsores:

- ✓ Departament de Salut Comunitària (Ajuntament de Sant Boi)
- ✓ CAP Montclar (Servei ASSIR)
- ✓ Comerç gastronòmic Els fogons del barri
- ✓ Taller de gastronomia, dietista i nutricionista

Participants:

- ✓ Infants: 75
- ✓ Joves: 50
- ✓ Total: 125 persones

5. Impuls i consolidació de l'espai juvenil Lokal9 al territori

Fruit de l'experiència pilot executada en el marc de l'Escola Oberta d'Estiu de Marianao, impulsada el passat més de juliol des del procés comunitari MarianaoTéCor, s'ha consolidat un nou projecte al barri destinat a joves que dóna resposta directa a un dels reptes detectats al Diagnòstic Compartit de Marianao: la generació d'espais de relació i orientació per a joves majors de 16 anys. L'espai juvenil Lokal9, gestionat per la Fundació Marianao, té com a objectiu fomentar la participació juvenil a partir de l'autogestió d'accions per i per als joves del territori, apoderant-los, i a partir de la generació d'espais de socialització positiva i saludable.

Participants.

- ✓ Joves: 50 joves d'entre 16 a 30 anys del barri de Marianao.

6. Implementació del Projecte LECXIT, lectura per a l'èxit educatiu

El projecte LECXIT, promogut per la Fundació Jaume Bofill, té per objectiu incrementar l'èxit educatiu dels infants a través del treball per a la millora de la seva comprensió lectora. La clau de LECXIT consisteix a treballar de forma lúdica i amena gràcies al voluntariat i a la implicació de l'entorn dels nens i nenes que participen en el programa. Es realitzen tant un treball individualitzat on cada nen o nena està amb un voluntari o voluntària, com activitats grupals de manera puntual on participen conjuntament els infants lectors. Aprofitant les sinergies generades en el si del GAC de Comunitat Educadora, s'ha generat una comissió de treball que ha impulsat la iniciativa

a les escoles públiques de Mariano, Escola Antoni Gaudí, Escola Vicente Ferrer, Escola Benviure, Escola Marianao i el Centre Obert de la Fundació Marianao, amb una participació total de 23 voluntaris que atendran 23 nens i nenes d'aquests centres.

Recursos i entitats impulsores:

- ✓ Fundació Jaume Bofill
- ✓ Escola Marianao
- ✓ Escola Antoni Gaudí
- ✓ Escola Vicente Ferrer
- ✓ Escola Benviure
- ✓ Fundació Marianao
- ✓ Consorci per a la Normalització Lingüística
- ✓ AMPA Escola Marianao
- ✓ AMPA Escola Antoni Gaudí
- ✓ AMPA Escola Vicente Ferrer
- ✓ AMPA Escola Benviure

Participants:

- ✓ Voluntaris: 23 (d'entre 16 i 65 anys)
- ✓ Infants: 23 de 4t i 5è de primària

7. Programa Social per al Suport Familiar a l'Èxit Educatiu

Té per objectiu generar espais de trobada amb famílies en els centres educatius del barri, dinamitzats i conduïts pels mateixos docents i famílies del centres, on es fomenti la reflexió, el diàleg i l'intercanvi d'experiència sobre temes del procés educatiu dels infants.

Actualment s'ha consolidat una comissió en la qual participen els directors dels centres educatius implicats per tal de planificar i treballar el pla de curs 2016-2017 on s'implantarà el projecte en col·laboració amb l'Àrea de Ciutat Educadora, de l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat. El disseny del projecte ha comptat amb la participació de l'ERDISC (Equip de Recerca en Diversitat i Inclusió en Societats Complexes) de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Recursos impulsors:

- ✓ Universitat Autònoma de Barcelona
- ✓ Ajuntament de Sant Boi
- ✓ Escola Marianao
- ✓ Escola Antoni Gaudí
- ✓ Escola Vicente Ferrer
- ✓ Escola Benviure
- ✓ Institut Marianao

Annex 4

Anàlisi "Guia de Recursos"

PRESENTACIÓ I ANÀLISI DE LA GUIA DE RECURSOS

La Guia de Recursos de Marianao és un dels principals productes nascuts del procés comunitari de MarianaoTéCor. Identifica els diversos recursos presents a Marianao, i ho fa des de diferents vectors: població destinatària, àmbit d'actuació i franja d'edat atesa. La Guia ha estat elaborada amb la participació d'una gran quantitat d'actors del territori. És un producte viu que s'alimenta i creix dia rere dia i que està al servei tant de l'Administració, com dels mateixos recursos i la ciutadania.

De la majoria d´aquests recursos, participants dels espais de relació tècnica anomenats GAC, es destaca la necessitat d'una millor informació per al ciutadà, i el desconeixement que hi ha entre els professionals de recursos del mateix territori.

S'ha identificat com un element clau per al treball comunitari la creació d´una Guia de recursos públics del barri de Marianao que visualitzi el potencial present al territori i ofereixi una informació bàsica (situació, contacte, a qui s´adreça, com s´hi accedeix, quins serveis ofereix…) útil i pràctica tant per als ciutadans com per als mateixos professionals.

Fins al moment, la guia recull 72 recursos entre serveis municipals, associacions, entitats, centres educatius, etc. Aquesta guia és un document viu on s´anirà afegint informació a mesura que anem fent nous contactes o rebem noves sol·licituds per formar-ne part.

La guia es pot consultar a la pàgina web de MarianaoTéCor: www.marianaotecor.cat a través de tres filtres: franja d´edat de la població que atén el recurs, àmbits d´actuació i població destinatària.

Les diferents opcions de cada filtre no són excloents entre elles; per tant, cada recurs pot estar representat en diferents categories d´ un mateix filtre. És per aquest motiu que el total de respostes no equival al total de recursos que apareixen a la guia, ja que una mateixa entitat pot atendre nens i adults, en l´àmbit de l´activitat física i l'educació en el lleure i destinar els seus serveis a persones amb discapacitat física i/o intel·lectual (2 respostes en franja d´edat, 2 respostes en àmbit d´actuació i 2 respostes en població destinatària que representen una mateixa entitat).

Presentem en aquest annex un resum de les dades generals que presenta la Guia, amb la informació obtinguda fins al moment.

Recursos presents, segons àmbit d'actuació

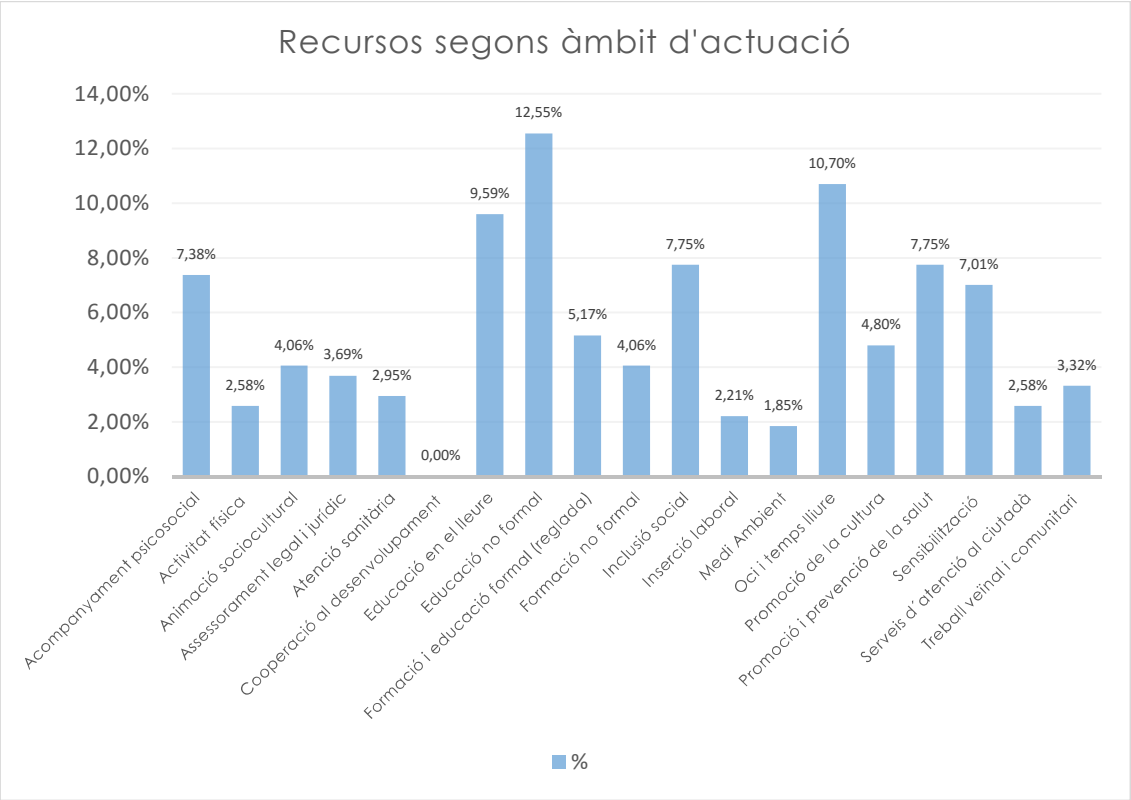

Respecte a l'àmbit d´actuació, amb les dades obtingudes fins al moment, hem pogut observar que al barri de Marianao destaquen els recursos destinats a l´oci i temps de lleure i l'educació no formal sobre la resta, seguits dels d'educació en el lleure i la inclusió social. Tot i així, hem de tenir en compte que molts dels recursos que treballen en l´àmbit del temps lliure són els mateixos que intervenen en l´educació no formal.

Els àmbits on sembla que trobarem menys recursos són medi ambient, inserció laboral i activitat física. Veiem una relació directa amb les prioritats escollides per començar a treballar des dels GAC Comunitat Saludable: suport en situacions de vulnerabilitat familiar i personal i detecció i prevenció de factors de risc per a la salut.

Recursos presents, segons població atesa

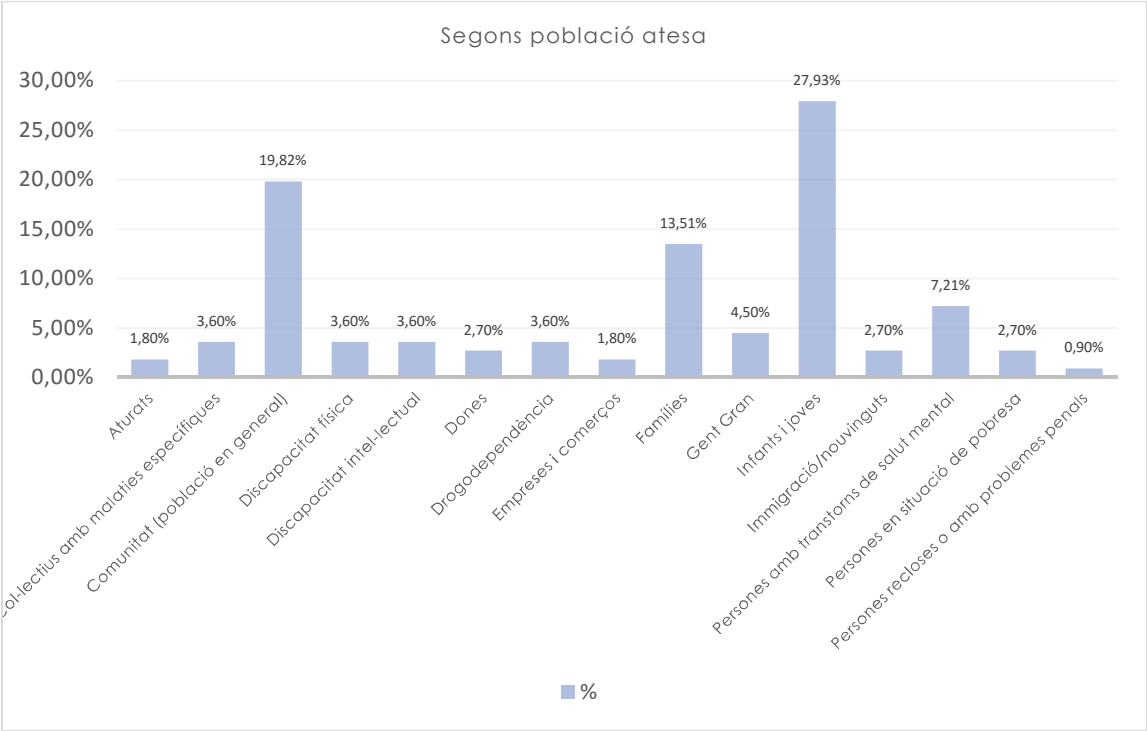

Analitzant els recursos des del vector de la població atesa, la majoria intervenen en la infància, la joventut i les famílies. En els primers, la intervenció principal se situa en el camp de l'educació formal, mentre que en les famílies trobem una escassa oferta d'oci familiar i en clau intergeneracional.

Altres col·lectius que es troben amb pocs recursos al barri són les persones privades de llibertat o amb problemes penals, les dones, persones en situació de pobresa i les persones immigrades. En aquest cas els serveis que hi ha, malgrat la bona feina que fan, són reduïts i estan liderats per entitats socials a excepció del cas de les dones, on tenim també un servei d´atenció municipal situat fora del barri i dels serveis socials.

D´altra banda, podem observar que només hi ha dos recursos destinats a atendre la població que està en situació d´atur en tot el territori de Marianao. Cal tenir en compte però que la presència de més o menys recursos no està vinculada amb el grau de població atesa respecte a la demanda. Pot existir un únic recurs que atengui tota la demanada existent al territori, tot i que habitualment no és el cas.

Recursos presents, segons franja d'edat

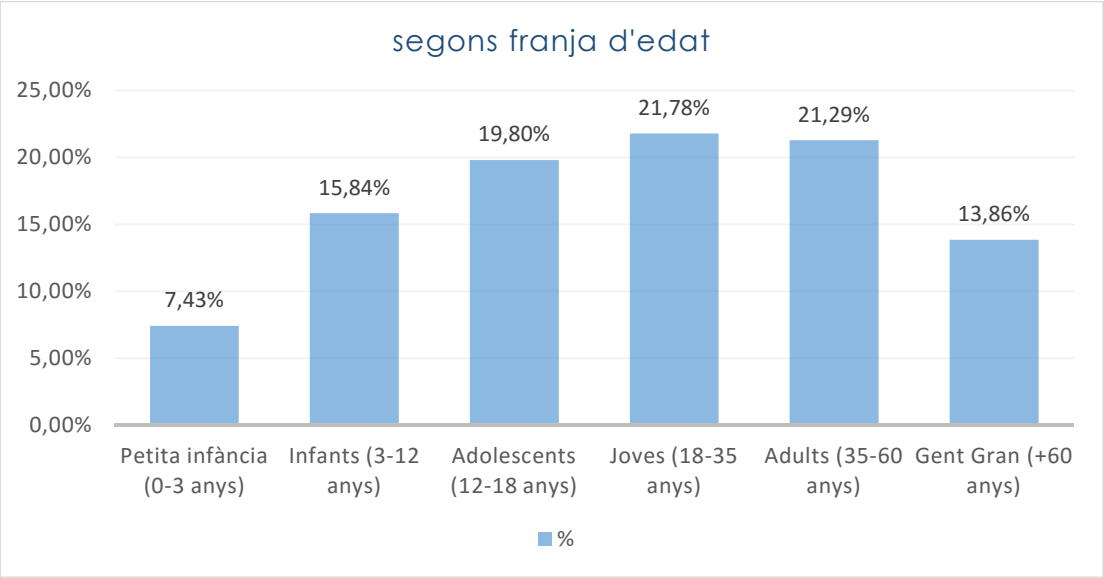

Tot i que les dades ens indiquen que la majoria dels recursos atenen adults i joves, això és degut al gran nombre de serveis d´atenció al ciutadà i la franja d´edat que comprèn l´edat adulta. Realment, trobem a faltar recursos per als joves tant de formació com d´oci saludable. En el cas dels adults, manquen especialment espais de participació, de relació saludable i de suport informal. Els recursos destinats als adults acostumen a estar sectoritzats segons una etiqueta preestablerta (dones maltractades, discapacitats, alfabetització...) i tot i que aquests recursos són necessaris, es detecta també la necessitat d´altres espais més oberts, inclusius i generals que donin cabuda a qualsevol ciutadà.

Annex 5

Composició, funcions i estructura dels espais tècnics de relació

(1) NOM DELS ESPAIS

Grup d'Acció Comunitària Comunitat Saludable
Grup d'Acció Comunitària Comunitat Educadora
Grup d'Acció Comunitària Comunitat i Convivència

(2) FINALITAT

Al voltant dels GAC s'articulen els diferents espais de relació i treball conjunt entre diversos recursos tècnics i professionals implicats en el procés comunitari intercultural impulsat a Marianao per a la millora de la convivència i la cohesió social.

La finalitat principal és aportar els elements tecnicocientífics per al desenvolupament eficaç i eficient dels programes socials requerits per donar resposta als diferents àmbits temàtics identificats –i consensuats- com a prioritaris en la Programació Comunitària Intercultural, estructurada i a articular al si dels GAC mitjançant un triple exercici continu de:

(a) organitzar, potenciar, estimular allò existent al territori, tot establint noves i millors accions sinèrgiques i de treball conjunt;
(b) crear, motivar, innovar en el camp d'allò que encara no existeix i s'identifica necessari i imprescindible impulsar de nou per al bon desenvolupament de la intervenció social
(c) i finalment, articular i motivar la participació ciutadana diversa culturalment en cada acció i/o programa impulsat.

(3) COMPOSICIÓ

Existeixen tres grups d'acció comunitària, cadascun dels quals s'articula entorn a un dels tres àmbits temàtics identificats com a prioritaris en el si de la Programació Comunitària Intercultural: la salut, l'educació i la convivència.

Els GAC són espais multidisciplinaris oberts a la participació de tècnics municipals, entitats privades i ciutadania organitzada, que operen -directament o indirecta- en aquests tres àmbits. Donen com a resultat una macro organització, estructurada en

espais plenaris globals i espais temàtics sectorials, participats per diversos recursos tècnics i professionals, amb diferents velocitats d'avenç i aprofundiment del procés comunitari i la intervenció social. Es preveu també el treball en comissions per al desenvolupament de propostes identificades a la Programació Comunitària. Aquestes comissions poden estar formades per recursos de diferents GAC i tindran la funció de desenvolupar

(4) FUNCIONAMENT I PERIODICITAT

Els **grups d'acció comunitària** són dinamitzats per l'Equip Comunitari qui també fa les convocatòries, dinamitza i recull l'acta de les sessions. La presa de decisions de l'espai és per consens. La periodicitat de treball de cada grup és bimensual (5 convocatòries l'any). Existeix un espai global de treball plenari un cop l'any per la interconnexió dels avenços dels diferents espais de treball sectorial, la integració de tot plegat en la Programació Comunitària, i el traspàs d'informació. Tot i així, en funció de la fase en la que es troba el procés comunitari, aquesta periodicitat pot variar.

Seguidament de forma sintètica es descriuen i determinen les funcions principals dels espais plenaris, així com també, dels grups de treball i comissions sectorials:

ESPAI PLENARI	
Tipologia de l'espai	Tècnic
Periodicitat trobades	Anual
Funcions principals	(a) traspàs d'informació i intercanvi entre grups de treball o comissions, (b) verificació de l'estratègia i acció global dels GAC, (c) espai per la reflexió, consens i diàleg cooperatiu, (d) espai de formació, capacitació i millora permanent...
Participants	Tots els recursos tècnics i professionals participants dels diferents Grups d'Acció Comunitària.

GRUPS D'ACCIÓ COMUNITÀRIA	
Tipologia de l'espai	Tècnic
Periodicitat trobades	Quadrimestral

Funcions principals	(a) Analitzar el diagnòstic comunitari i revisar la implementació de la Programació (b) traspàs d'informació i intercanvi entre grups de treball o comissions
Participants	Recursos, entitats i serveis de la ciutat (públics i privats) que treballin directa o indirectament en l'àmbit temàtic en qüestió.

COMISSIONS DE TREBALL	
Tipologia de l'espai	Tècnic
Periodicitat trobades	Segons comissió
Funcions principals	(a) desenvolupar la intervenció social per donar resposta a la programació comunitària en l'àmbit sectorial en qüestió (b) establir els objectius d'acció del grup a curt, mig, llarg termini; (c) organitzar i distribuir la feina derivada de la implementació i desenvolupament de cada objectiu; (d) dinamitzar i articular la participació activa de la ciutadania en la intervenció social; i (e) auto-avaluar i diagnosticar l'eficàcia i l'eficiència de la feina programada i executada.
Participants	Recursos, entitats i serveis de la ciutat (públics i privats) que treballin directa o indirectament en l'àmbit temàtic de la comissió.